

Delirium och andra alkoholpsykos

Publicerad 6.4.2006. Uppdaterad 3.2.2010

Att sluta dricka efter flera dagars eller veckors intensiv alkoholförbrukning framkallar abstinenssymtom av olika grad, både psykiska och fysiska. Till de vanligaste hör ångestillstånd, rädsla och sömnlöshet. Vid svårare abstinens kan det också förekomma lindriga, kortvariga hallucinationer som synvillor eller att man hör röster.

Vid de allra svåraste abstinensstillstånden kan också alkoholpsykos utvecklas. En form är delirium tremens, populärt kallad dille. Också här finns rädsla och sömnlöshet bland de inledande symtomen, ibland också abstinenskramp. När tillståndet förvärras sjunker nivån på medvetandet, personen blir virrig och tappat uppfattning om tid och rum. Han har starka hörsel-, känsel- eller synvillor som han upplever som mycket verkliga. Samtidigt inträder rastlöshet, darrning och bland annat svettning och hjärtklappning. Många andra sjukdomstillstånd som t.ex. blödning inne i skallen kan ge liknande symtom.

Förvirringstillståndet delirium inträder efter att en person slutat dricka, ofta på den andra eller tredje alkoholfria dagen och tillståndet varar i några dygn. Under periodsupandet kan det också uppträda så kallat berusningsdelirium. Orsaken till delirium är dysfunktion i hjärncellerna och hela nervsystemet till följd av ett häftigt drickande som plötsligt upphör.

Delirium kan t.o.m. vara livshotande. Därför är observation och vård på sjukhus nödvändigt. Patienten kan också försöka skada sig själv eller andra i sin ångest. Vården ges på en somatisk eller psykiatrisk vårdavdelning. Då patienten remitteras till ett psykiatriskt sjukhus krävs en M1-observationsremiss från läkaren, eftersom patientens sjukdomskänsla är svag och varierande. Patienten behöver lugn omgivning, lugnande medel, tiamin och därefter somatisk uppföljning. Patienten tillfrisknar från sin "galenskap" helt, men om det intensiva drickandet upprepas, ökar sannolikheten för nytt delirium.

En annan vanlig form av alkoholpsykos är alkoholhallucinos. Typiskt då är att personen har hallucinationer som ter sig mycket verkliga, speciellt hörselvillor. Någon egentlig förvirring hör inte till tillståndet som inträder redan under supperioden eller 1-2 veckor sedan alkoholbruket upphört. Man tillfrisknar praktiskt taget helt på en månad och blir återställd senast om ett halvt år. Förutom hallucinationer kan vanföreställningar förekomma. Ibland består symtomen bara av vanföreställningar, exempelvis svartsjuka och förföljelsemani. Symtomen lindras i öppen vård eller institutionsvård med hjälp av neuroleptiska psykofarmaka.

Också en minnesrubbing som beror på alkohol kan innebära ett psykotiskt tillstånd. Då blir speciellt närminnet påfallande sämre under en längre period. Det blir svårare att lära sig nya saker och tidsuppfattningen blir svag. Under diskussioner kan personen duka upp olika historier i sitt försök att fylla minnesluckorna. Ibland uppträder också långvariga och synliga förändringar i känslolivet, personligheten eller beteendet. Långvarig nykterhet kan lindra alla de här symtomen i viss mån, men en del av dem kan bli bestående och t.o.m. kräva långvarig institutionsvård.

Alla de här psykotiska tillstånden som uppträder efter avgiftning behandlas som en del av en långsiktigare vård- och rehabiliteringsplanen. Det viktigaste är att eftersträva permanent helnykterhet, eftersom en människa som en gång insjuknat i alkoholpsykos inte längre tål alkohol. Ett återfall resulterar ännu snabbare i en ny alkoholpsykos eller rentav i bestående invaliditet.

Rauno Mäkelä
docent, specialist i psykiatri

link
Källa till **webbadress**: <https://paihdelinkki.fi/sv/databank/informationssnuttar/alkohol/delirium-och-andra-alkoholpsykos>